

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет філології та журналістики
Кафедра полоністики і перекладу

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компонента

ЕВОЛЮЦІЯ ГЕНДЕРНОЇ ПРОБЛЕМАТИКИ В ПОЛЬСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ

підготовки БАКАЛАВРА

Луцьк - 2025

Вибірковий освітній компонент «ЕВОЛЮЦІЯ ГЕНДЕРНОЇ ПРОБЛЕМАТИКИ В ПОЛЬСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ» підготовки БАКАЛАВРА.

Розробник: Оксана Вишневська, кандидат філологічних наук, доцент кафедри полоністики і перекладу.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

Середня освіта. Польська та англійська мови.

Зарубіжна література

доц. Васейко Ю.С.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри полоністики і перекладу протокол № 2 від 10.09. 2025 р.

Завідувач кафедри:

проф. Сухарева С. В.

© Вишневська О.А., 2025 р.

1. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Таблиця 1.

Найменування показників	Освітній ступінь, ОПП, спеціальність	Характеристика освітнього компонента
<i>Денна форма здобуття освіти</i>	Галузь знань <i>A Освіта / Педагогіка</i> спеціальність <i>A4 Середня освіта</i> ОПП <i>Середня освіта. Польська та англійська мови. Зарубіжна література</i> Бакалавр	Вибірковий освітній компонент
Кількість годин / кредитів 150 / 5		Рік підготовки 4
ІНДЗ: <i>немає</i>		Семестр 7
		Лекції 10 год.
		Практичні 20 год.
		Лабораторні
		Самостійна робота 110 год.
Польська та українська мови викладання		Консультації 10 год.
	Форма контролю: залік	

2. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Оксана Антонівна Вишнеvsька

Кандидат філологічних наук

Доцент

Доцент кафедри полоністики і перекладу

+380965750799, Vyshnevska.Oksana@vnu.edu.ua

Дні занять <http://>

Дистанційний курс на платформі Moodle: <https://moodle.vnu.edu.ua/course/view.php?id=2840>

3. ОПИС ВИБІРКОВОГО ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

1. Анотація курсу

Предметом вибіркового освітнього компонента є вивчення загальних відомостей про поняття гендер, фемінізм, окремі аспекти гендерної проблематики в польській літературі Х- початку ХХІ століття, визначення впливу гендерних стереотипів на практичну реалізацію прав чоловіків і жінок.

Силабус вибіркового освітнього компонента складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти рівня бакалавра.

2. Мета і завдання вибіркового освітнього компонента

Мета ОК – допомогти здобувачам освіти глибше зрозуміти такі явища, як «гендер», «фемінізм», «війна статей»; ознайомитися з витоками феміністичного руху, розвитком та зміною гендерної проблематики в польській літературі та культурі, починаючи від середньовіччя.

Завдання:

- застосовувати знання з ОК «Історія зарубіжної літератури», «Історія та культура Польщі» під час засвоєння матеріалу з вибіркового компонента «Еволюція гендерної проблематики в польській літературі»;

- застосовувати на практиці знання про еволюцію гендерної проблематики при вивченні ОК «Польська література у світовому контексті», при проходженні здобувачами освіти педагогічної практики в школі.

Засвоївши теоретичні знання та практичні навички з вибіркового освітнього компонента «Еволюція гендерної проблематики в польській літературі» здобувачі освіти набудуть уміння (компетентності):

- здатність формувати навички критичного осмислення художньої і наукової літератури, матеріалів мережі Інтернет і газетно-журнальної періодики;
- здатність використовувати отримані знання при проведенні власних наукових досліджень;
- здатність проводити гендерний аналіз мистецьких творів (фільмів, художніх текстів, вистав і ін.), різного виду реклам і ін.;
- здатність виявляти та репродукувати ієрархію стосунків між чоловіком і жінкою;
- здатність розмежовувати культурно обумовлені аспекти нерівності статей з біологічної та соціальної точки зору;
- здатність вільно володіти гендерною термінологією.

3. Soft skills. Вибірковий освітній компонент розвиває критичне мислення та вміння аналізувати літературні тексти крізь призму гендерних студій і соціокультурних змін. Здобувачі формують навички інтерпретації складних ідей, роботи з науковими джерелами та аргументованого представлення власної позиції. Обговорення літературних і теоретичних матеріалів сприяють розвитку комунікативних умінь, толерантності та чутливості до різноманіття соціальних досвідів. Проектна робота та групові дискусії тренують співпрацю, відповідальність і аналітичну гнучкість.

4. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Таблиця 2.

Назви змістових модулів і тем	Усьо го	Лек.	Прак.	Сам.	Конс.	Фор.к. / Бали
Змістовий модуль 1. Гендерна проблематика в старопольській літературі						
Тема 1. Поняття «гендер» та його трактування Історична довідка. Психологічні, соціальні та сексуальні причини появи. Ознаки гендеру та їх характеристика. Гендерна термінологія. Відображення змін патріархальних цінностей і уявлень про місце та роль чоловіка і жінки в соціокультурних процесах.	9	2	2	5		ДС, Т, РЗ, ІРС 10
Тема 2. Гендерні аспекти старопольської літератури Специфіка гендерної культури доби середньовіччя. Жінка в літературі польського ренесансу. Гендерні мотиви в творчості письменників ХУІІ-ХУІІІ століття.	7	2		5		
Тема 3. Ренесансний портрет жінки Жінка в живописі ренесансу. Ренесансний взірць жіночої вроди. Полярні погляди на жінку у фразках Яна Кохановського. Жінка-муза в поетичному циклі «Pieśń świętojańska o Sobótce» Яна Кохановського.	7		2	5		ДС, Т, РЗ, ІРС 10
Тема 4. Жінка в суспільному житті та літературі польського бароко Ідеал жінки в поезії Я.А. Морштина. Сарматський погляд на жінку. Портрет жінки в мемуарах «Żalósne treny» Анни Станіславської.	7		2	5		ДС, Т, РЗ, ІРС 10
Тема 5. Погляд на жінку в літературі ХУІІІ століття Жінка-дружина в комедіях просвітництва (Ф.Богомолець, Ф.М.Заблоцький). Ідеалізація коханої в поезіях Ф.Карпінського. Епістолярія Адама Казімежа Чарториського в контексті гендерної	7		2	5		ДС, Т, РЗ, ІРС 10

тематики XVIII століття.						
Разом за модулем 1	37	4	8	25	0	40
Змістовий модуль 2. Місце і роль жінки в літературному процесі XIX-XXI століть						
Тема 5. Емансипаційні тенденції в польській літературі XIX ст. Романтизація жінки в літературі першої половини XIX ст. Жіночі образи в творах А.Міцкевича та Ю.Словацького. Поширення гендерних тенденцій в польському суспільстві другої половини XIX століття. Позитивісти про суспільну роль жінки.	15	2		16	2	
Тема 7. Жіноча проза Елізи Ожешко Роздуми про суспільну роль жінки в публіцистиці та епістолярії Елізи Ожешко. Трагічна доля жінки в повістях «Pan Graba» та «Marta». Автобіографізм творів. Різні портрети жінок в повісті «Nad Niemnem».	16		4	15	2	ДС, Т, РЗ, ІРС 10
Тема 8: «Емансупаткі» Болеслава Пруса в контексті гендерної літератури XIX ст. Тема емансипації жінок в XIX столітті та її відображення у творі. Різноманітність жіночих образів у повісті. Доля Кароліни Ляттер в контексті гендерної проблематики. Емансипатка Магдалена Бжеська та її неоднозначна оцінка.	14		2	15	2	ДС, Т, РЗ, ІРС 10
Тема 9. Феміністична проблематика в польській культурі XX ст.. Стереотипи жінок в польській літературі XX століття. Фатальна жінка в повісті «Pożegnanie jesieni» Станіслава Віткевича. Жінка в літературі міжвоєнного двадцятиліття. Феміністичні виклики в літературі другої половини XX століття.	16	2		12	2	
Тема 10. Жіноче питання в творчій рефлексії Габріелі Запольської Габрієля Запольська і польський фемінізм. Жіноча проблематика в епістолярії письменниці. Роздуми про місце жінки в суспільстві, її незалежність в оповіданнях. Тиранки та жертви в драмі «Moralność pani Dulskiej».	14		4	15		ДС, Т, РЗ, ІРС 10
Тема 11. Проблематика жіночих стереотипів у сучасній польській літературі Література XXI століття і фемінізм. «Війна статей» та її інтерпретація в повістях Мартини Бунди. Жіноча поезія та її мотиви. Віслава Шимборська та феміністичний рух. Феміністичність «Wszystkich lekturach nadobowiązkowych». Аналіз поезій «Portret kobiecy», «Przy winie», «Kobiety Rubensa», «Żona Lota» та інших. «Świat kobiet» в сучасній польській поезії та прозі (О. Токарчук, К. Грохоля та інші).	20	2	4	12	2	ДС, Т, РЗ, ІРС 10
<i>Контрольна робота</i>						КР 20
Разом за модулем 2	113	6	12	85	10	60
Всього за семестр годин / балів	150	10	20	110	10	100

Форма контролю: ДС – дискусія, Т – тести, РЗ/К – розв’язування задач / кейсів, ІНДЗ / ІРС – індивідуальне завдання / індивідуальна робота студента, КР – контрольна робота тощо.

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ВИКОНАННЯ

1. Укласти словник гендерної термінології.
2. Скласти цитатну характеристику героїнь повістей «Marta» Е. Ожешко та «Емансупаткі» Б. Пруса.
3. Підготувати презентацію на тему: «Świat kobiet Wisławy Szymborskiej».
4. Підготувати презентацію на тему: «Utworky Olgy Tokarczuk o kobietach».
5. Підготувати презентацію на тему: «Kobiety-poetki XX wieku».
6. Підготувати літературну вікторину: «Kobieta starożytna» (на матеріалі творів польських письменників X-XVIII століть).

6. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Увесь освітній процес, контроль його результатів повинен відбуватися на засадах чесності, справедливості, відповідальності за результати своєї роботи, довіри до усіх учасників дидактичного процесу, об'єктивності оцінювання, толерантності, соціальної та гендерної рівності (деталі за [посиланням](#)).

Здобувач повинен систематично відвідувати практичні заняття з курсу, не запізнюватися, аби не переривати роботу викладача та своїх колег, не симулювати поганий стан здоров'я під час проведення модульних робіт, екзамену і под.

Усі усні завдання належить складати у призначений викладачем час. Письмові завдання, творчі проекти і под. варто подати на перевірку у визначений викладачем час, оформивши відповідно до вимог, що ставляться до такого виду робіт.

Обов'язково потрібно дотримуватися засад академічної доброчесності: під час виконання завдань не можна привласнювати собі результати інтелектуальної діяльності інших осіб, при оформленні результатів своєї праці потрібно подавати покликання на розвідки, котримі послуговувалися у ході підготовки матеріалів, зазначити ресурси, якими користувалися; не можна підтасовувати факти, ілюстративний матеріал, бібліографічні відомості, не допускається користування шпаргалками під час виконання самостійних, модульних робіт, виконання тестів.

Жодні форми порушення академічної доброчесності (недбайливе цитування, присвоєння чужих ідей чи робіт, плагіат, псевдоавторство, неповажне ставлення до учасників освітнього процесу тощо) недопустимі. У разі таких дій – адекватна реакція відповідно до [Кодексу академічної доброчесності](#).

**Під час вивчення ОК, визнаються результати навчання, отримані в неформальній (професійні курси/тренінги, онлайн-освіта, стажування тощо) та/або інформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають ОК як в цілому, так і його окремим модулям, темі (темам), що передбачені цим силабусом. Деталі щодо процедури зрахування результатів подані [посиланням](#).*

7. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Формою підсумкового семестрового контролю є **залік**. Залік викладач виставляє за результатами поточної роботи за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено силабусом ОК. У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів). У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості, становить 100. Достатньою для заліку кількістю набраних за всі види запланованих робіт є 60 балів.

Питання, які виносяться на залік:

1. Ознаки гендеру та їх характеристика. Гендерна термінологія.
2. Специфіка гендерної культури доби середньовіччя.
3. Жінка в літературі польського ренесансу.
4. Полярні погляди на жінку у фразках Яна Кохановського.
5. Жінка в житті та літературі польського бароко.
6. Гендерна тематика в літературі ХУІІІ століття.
7. Романтизація жінки в літературі першої половини ХІХ ст.
8. Жіночі образи в творах А.Міцкевича.
9. Поширення гендерних тенденцій в польському суспільстві другої половини ХІХ століття.

10. Роздуми про суспільну роль жінки в публіцистиці та епістолярії Елізи Ожешко.
11. Трагічна доля жінки в повістях «Pan Graba» та «Marta» Елізи Ожешко.
12. «Емансупаткі» Болеслава Пруса в контексті гендерної літератури ХІХ ст.
13. Стереотипи жінок в польській літературі ХХ століття.
14. Фатальна жінка в повісті «Pożegnanie jesieni» Станіслава Віткевича.
15. Феміністичні виклики в літературі другої половини ХХ століття.
16. Габріеля Запольська і польський фемінізм.
17. Література ХХІ століття і фемінізм.
18. Віслава Шимборська та феміністичний рух.
19. «Świat kobiet» прозі Ольги Токарчук.
20. Феміністичне наповнення оповідань Катажини Грохолі.

8. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90 – 100	Зараховано
82 – 89	
75 - 81	
67 -74	
60 - 66	
1 – 59	Незараховано (необхідне перескладання)

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. Антологія феміністичної філософії. Київ, 2006.
2. Гендер і культура : зб. статей / упоряд. В. Агеева, С. Оксамитна. Київ, 2001.
3. Марценюк Т. Гендер для всіх. Виклик стереотипам. Київ, 2017.
4. Павличко С. Фемінізм. Київ, 2002. 322 с.
5. Arcimowicz K. Obraz mężczyzny w polskich mediach. Prawda – Fałsz – Stereotyp. Gdańsk, 2003.
6. Budrowska B. Macierzyństwo jako punkt zwrotny w życiu kobiety. Wrocław, 2000.
7. Ciało, płeć, literatura / pod red. G. Ritz, M. Hornung, M. Jędrzejczak, T. Korsak. Warszawa, 2001.
8. Hołówna T. Nikt nie rodzi się kobietą. Warszawa, 1982.
9. Janion M. Kobiety i duch inności. Warszawa, 1996.
10. Karwatowska M., Szpyra-Kozłowska J. Lingwistyka płci: Ona i on w języku polskim. Lublin, 2005.
11. Kłosińska K. Feministyczna krytyka literacka. Katowice, 2010.
12. Łaziński M. O panach i paniach. Warszawa, 2006.